

Відповідь на запит

Щодо питань, поставлених у запиті, в межах компетенції Громадське Об'єднання «Українська асоціація репродуктивної медицини», може зазначити наступне.

Згідно пункту 11 підрозділу 1. Державна реєстрація народження фізичної особи та її походження Розділу III. Державна реєстрація окремих актів цивільного стану «Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні», затверджених Наказом Міністерства юстиції України № 52/5 від 18.10.2000 року, у разі народження дитини жінкою, якій в організм було перенесено ембріон людини, зачатий подружжям у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, державна реєстрація народження проводиться за заявою подружжя, яке дало згоду на таке перенесення. У цьому разі одночасно з документом, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою, подається заява про її згоду на запис подружжя батьками дитини, справжність підпису на якій має бути нотаріально засвідченою, а також довідка про генетичну спорідненість батьків /матері чи батька/ з плодом. При цьому в графі "Для відміток" актового запису про народження робиться один з таких записів: "Матір'ю дитини, яка ідентифікована електронною системою охорони здоров'я за даними заяви про згоду на запис подружжя батьками дитини, є громадянка (прізвище, власне ім'я, по батькові)" або "Матір'ю дитини згідно з медичним свідоцтвом про народження є громадянка (прізвище, власне ім'я, по батькові)", а також зазначаються найменування закладу (установи), що видав(ла) довідку, дата її видачі та номер, дані нотаріуса (прізвище та ініціали, нотаріальний округ чи державна нотаріальна контора), дата та за яким реєстровим номером засвідчено справжність підпису жінки на заяві про її згоду на запис подружжя батьками дитини.

Згідно п. 6.9. Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затвердженому Наказом МОЗ України № 787 від 09.09.2013 року (далі – Порядок), у разі народження дитини жінкою, якій в організм було перенесено ембріон людини, зачатий подружжям у результаті застосування ДРТ, державна реєстрація народження дитини проводиться за заявою подружжя, яке дало згоду на таке перенесення. У цьому разі одночасно з документом, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою, подається заява про її згоду на запис подружжя батьками дитини, справжність підпису на якій має бути нотаріально засвідчена, а також довідка про генетичну спорідненість батьків (матері чи батька) з плодом (форма довідки є додаток 18 до вказаного Порядку).

Відповідно до п.7.1. ДСТУ 4163-2003 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів», затвердженого Наказом Держспоживстандарту України № 55 від 07.04.2003 року, дія якого, згідно п. 1.1., поширюється на організаційно-розпорядчі документи створювані в результаті діяльності органів державної влади України, органів місцевого самоврядування; підприємств, установ, організацій та їх об'єднань усіх форм власності, *документи виготовляють на конторській друкарській машинці або за допомогою комп'ютерної техніки.*

Що стосується проведення сурогатного (замінного) материнства (далі – СМ) у описаному у запиті випадку, можемо зазначити наступне.

На момент звернення до закладу охорони здоров'я подружжя для проведення СМ, особа FtM має статус чоловіка, отже дружиною в цьому подружжі є друга особа.

Згідно п. 6.1. Порядку, необхідними умовами для проведення СМ є наявність медичних показань до СМ, передбачених пунктом 6.2 Порядку, а саме:

- відсутність матки (вроджена або набута);
- деформація порожнини або шийки матки при вроджених вадах розвитку або внаслідок хірургічних втручань, доброякісних пухлин, при яких неможливе виношування вагітності;
- структурно-морфологічні або анатомічні зміни ендометрія, що призводять до втрати рецептивності, синехії порожнини матки, які не піддаються лікуванню;
- тяжкі соматичні захворювання, при яких виношування вагітності загрожує подальшому здоров'ю або життю реципієнта, але які не впливають на здоров'я майбутньої дитини;
- невдалі повторні спроби ДРТ (4 і більше разів) при неодноразовому отриманні ембріонів високої якості, перенесення яких не приводило до настання вагітності.

Отже, проведення програми СМ є можливим лише у випадку, коли у дружини в подружжі наявні медичні показання для проведення СМ. *В інших випадках, проведення програми СМ з огляду на вимоги чинного законодавства, на наш погляд, не вбачається можливим.*

Крім того, необхідно зазначити, що цілком закономірним і таким, що відповідає вимогам чинного законодавства, є, в такому випадку, проведення лікування із застосування ДРТ, в тому числі і проведення СМ, але не обмежуючись цим (при відсутності медичних показань), із застосуванням ооцитів дружини в подружжі, в якому чоловік має статус FtM, і сперми донора.

Що стосується випадків, коли дружина має медичні показання для проведення СМ і таке лікування було проведене, можливість реєстрації органами РАЦС народження дитини у програмі лікування подружжя (дружини та чоловіка-FtM) в рамках вимог «Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні», затверджених Наказом Міністерства юстиції України № 52/5 від 18.10.2000 року *знаходиться в компетенції Міністерства юстиції України.*

Разом з тим, зазначаємо, що відповідно до статутних документів, УАРМ є громадською організацією, а тому листи та роз'яснення УАРМ носять виключно інформативний характер.

*Підготувала Анна Зубкова,
партнер юридичної компанії «Юбікон», м. Одеса*